

Vragen gesteld door de leden der Kamer, met de daarop door de regering gegeven antwoorden

1580

Vragen van het lid **Ouwehand** (PvdD) aan de minister voor Buitenlandse Handel en Ontwikkelingssamenwerking en de staatssecretaris van Economische Zaken over *de voorwaarden voor onderhandelingen over een vrijhandelsakkoord met Japan* (ingezonden 11 februari 2013).

Antwoord van minister **Ploumen** (Buitenlandse Handel en Ontwikkelingssamenwerking) mede namens de staatssecretaris van Economische Zaken (ontvangen 12 maart 2013).

Vraag 1

Kunt u uitleggen waarom het openen van de Japanse markt voor de export van Nederlands kalfsvlees een belangrijke voorwaarde was voor het beginnen van onderhandelingen over een vrijhandelsakkoord met Japan?¹

Antwoord 1

De EU achtte het van belang dat Japan nog voor het lanceren van onderhandelingen zou aantonen in staat te zijn tot het aanpakken van non-tarifaire handelsbelemmeringen. Indien dit niet het geval is, dan zou er ook weinig perspectief zijn op succesvolle onderhandelingen. In dit verband gold oplossing van problemen met betrekking tot Nederlands – maar ook Frans – kalfs- en rundvlees als één van de lakmoesproeven.

Vraag 2

Kunt u bevestigen dat het kabinet tot nu toe het naleven van mensenrechten en walvisverdragen door Japan niet als belangrijke voorwaarde heeft gehanteerd voor het sluiten van een vrijhandelsakkoord, maar dit slechts «onder de aandacht» wil brengen bij de onderhandelingen? Zo ja, kunt u uitleggen waarom de export van dierlijke producten voor Nederland belangrijker is dan mensenrechten en het naleven van het moratorium op de commerciële walvisjacht? Zo nee, waarom stelt u dan dat de onderhandelingen over een vrijhandelsakkoord met Japan kunnen beginnen nu de Japanse importrestricties met betrekking tot Nederlands kalfsvlees zijn opgeheven, terwijl Japan nog steeds doorgaat met de walvisvangst en experts waarschuwen dat Japan de mensenrechten niet respecteert?

¹ <http://www.rijksoverheid.nl/nieuws/2013/01/28/japanse-markt-open-voor-nederlands-kalfsvlees.html>

Antwoord 2

Parallel aan onderhandelingen over een handelsverdrag zal een kaderovereenkomst worden gesloten waarin de politieke samenwerking tussen Japan en de EU wordt geregeld. Deze overeenkomst stoelt op de gedeelde waarden van Japan en de EU. Vanzelfsprekend krijgen mensenrechten daarin een belangrijke plaats. De EU zet in op opname van een clausule die het respect van beide verdragspartijen voor mensenrechten, democratie en rechtstaat vastlegt en bepaalt dat deze beginselen leidend zullen zijn in binnen- en buitenlands beleid. De EU streeft bovendien naar een verbindende relatie tussen deze clausule en de handelsovereenkomst. Dit kan ertoe leiden dat de handelsovereenkomst bij grove schending van de mensenrechten wordt opgeschort. De walvisvaart behoort niet tot deze categorie fundamentele EU-beginselen.

Vraag 3

Bent u bereid een nieuwe positie in te nemen met betrekking tot de onderhandelingen over een vrijhandelsakkoord met Japan, waarbij u het naleven van mensenrechtenverdragen en het moratorium op de commerciële walvisjacht als voorwaarde hanteert?

Antwoord 3

Nee. De onderhandelingen met Japan zullen worden aangegrepen om deze thema's verder aan de orde te stellen. In het bijzonder zetten Nederland en de EU in op opname van een stevig duurzaamheids hoofdstuk in het vrijhandelsakkoord. Dit biedt aanknopingspunten om met Japan de walvisvaart te bespreken. Bovendien dient een vrijhandelsakkoord te voorzien in voortzetting van het EU-verbod op de invoer van walvisproducten.

Zoals bij het antwoord op vraag 2 vermeld, krijgt de eerbiediging van mensenrechten een prominente plaats in de kaderovereenkomst. Japan is een belangrijke (handels) partner en een land waarmee de EU en Nederland waarden delen ten aanzien van democratie en mensenrechten. In VN-verband werken de EU en Japan op een aantal mensenrechtendossiers nauw samen, zoals bij het indienen van gezamenlijke VN-resoluties met betrekking tot Noord-Korea.

Het standpunt van de EU en Nederland ten aanzien van de doodstraf is bij de Japanse autoriteiten bekend. Nederland en andere Europese partners benadrukken consequent en continu de EU-positie ten aanzien van de doodstraf waarbij de autoriteiten, waaronder de minister van Justitie, worden opgeroepen om als eerste stap naar afschaffing van de doodstraf in ieder geval een moratorium op uitvoering in te stellen. In reactie op drie recente executies heeft Hoge Vertegenwoordiger Ashton op 22 februari jl. een verklaring uitgebracht waarin Japan wordt opgeroepen om de doodstraf af te schaffen.

Vraag 4

Kunt u aangeven wat er in het hoofdstuk duurzame ontwikkeling van een eventueel vrijhandelsakkoord met Japan volgens u geregeld zou moeten worden en welke status een dergelijk hoofdstuk zou moeten hebben?² Welke dierenwelzijns- en milieunormen moeten daarin worden vastgelegd volgens u? Hoe verhoudt de export van vlees van kalfjes, die veelal na een lange transportperiode enkele weken alleen staan en vervolgens in groepjes op harde vloeren worden vetgemest, zich tot deze normen over dierenwelzijn?

Antwoord 4

Vrijhandelsakkoorden van de EU verwijzen naar nakoming van verplichtingen uit hoofde van internationale verdragen. Arbeidsnormen uit conventies van de Internationale Arbeidsorganisatie, bepalingen uit multilaterale milieuovereenkomsten en samenwerking op klimaatgebied horen hierbij. Ook internationaal erkende standaarden voor maatschappelijk verantwoord ondernemen komen aan de orde.

De EU streeft ernaar dat samenwerking op het gebied van onder andere natuurlijke hulpbronnen, maritiem beleid en visserij zal worden opgenomen in de parallel aan de handelsovereenkomst uit te werken kaderovereenkomst.

² Aanhangsel van de Handelingen 1927, vergaderjaar 2011–2012

Nederland zal voorstellen om samenwerking op het gebied van dierenwelzijn onderdeel te laten uitmaken van het uiteindelijke handelsverdrag, hoewel de import van dierlijke producten uit Japan beperkt is.

De kalveren waarvan het vlees wordt geëxporteerd naar Japan, zullen grotendeels binnen Nederland zijn geboren, gemest en geslacht. De dieren zullen voorts binnen de kaders van de EU-regelgeving voor minimumnormen ter bescherming van kalveren (Richtlijn 2008/119/EG), voor transport (Verordening 1/2005/EG) en voor het slachten (Verordening 1099/2009/EG) moeten worden behandeld.

Vraag 5

Wanneer heeft u voor het laatst gesproken met Japan over het naleven van het moratorium op de walvisjacht, wat is daar door Nederland toen ingebracht en op welke wijze heeft Japan daarop gereageerd?

Antwoord 5

Sinds 1986 bestaat een moratorium op commerciële walvisjacht. De Japanse walvisvangst in de zuidelijke Atlantische Oceaan vindt echter volgens Japan plaats in het kader van wetenschappelijk onderzoek, wat is toegestaan onder de bepalingen van de «International Whaling Convention».

Nederland heeft tijdens de jaarvergadering van de «International Whaling Commission» in juli 2012 benadrukt tegen walvisjacht te zijn, inclusief het doden van walvissen voor wetenschappelijke doeleinden. Daarbij heeft Nederland aangegeven dat het doden van walvissen voor wetenschappelijke doeleinden onnodig is en Japan uitgenodigd het tegendeel aan te tonen. Hier werd door Japan niet op gereageerd. Ook in de bilaterale contacten met Japan is dit onderwerp diverse malen aan de orde gesteld.

Vraag 6

Welke vervolgstappen gaat u nemen om Japan aan te sporen te stoppen met de illegale walvisjacht?

Antwoord 6

In december 2012 heeft Nederland samen met de Verenigde Staten, Australië en Nieuw-Zeeland een gemeenschappelijke verklaring uitgegeven waarin opnieuw afstand wordt genomen van de walvisvaart voor wetenschappelijke doeleinden. Zowel in het kader van de IWC als, waar opportuun, in bilaterale contacten met Japan zal Nederland afkeur uitspreken over de walvisvangst, ook die voor wetenschappelijke doeleinden.

Vraag 7

Deelt u de mening dat er geen sprake kan zijn van een vrijhandelsakkoord met een land dat internationale verdragen met de voeten treedt? Zo nee, waarom niet? Zo ja, bent u bereid dit standpunt over te brengen aan de Japanse regering?

Antwoord 7

Ik deel uw mening niet dat Japan internationale verdragen met de voeten treedt. De bilaterale betrekkingen zijn uitstekend. Japan is een belangrijke (handels) partner en een land waarmee Nederland waarden ten aanzien van democratie en mensenrechten deelt. Het Nederlandse standpunt ten aanzien van walvisvangst is bij de Japanse autoriteiten bekend. In contacten met Japan blijft Nederland dit aan de orde stellen.